

31.5.2023

Valtion korvaus- ja tukitoiminnan valmiuden kehittämistyöryhmä

Valtion kriisi- ja häiriötilanteen korvaustoiminnon kehittäminen 31.5.2023

1. Yhteenveto ja johtopäätökset

- Työryhmän tehtävänä oli esittää kriisi- ja häiriötilanteen korvaustoiminnon malli, joka on lähes täysin automatisoitu ja jolla pystytään vastaamaan yritysten tai kansalaisten nopeaan kriisitilanteen tukitarpeeseen.
- Kriisikorvausten käyttöönoton edellytyksenä on laaja, äkillinen ja määräaikainen yhteiskunnallinen kriisi, johon kansalaiset ja yritykset eivät ole voineet etukäteen varautua. Kriisikorvauksilla on tarkoitus lieventää taloudellisia vaikutuksia valmiuslain aikaisissa poikkeusoloissa tai normaaliolojen häiriötilanteessa, joka vakavasti vaarantaa väestön tai talouselämän toimintaa.
- Poikkeuksellisiin kriisitilanteisiin tarkoitettu uusi Valtiokonttorin toimeenpanema kriisikorvausmalli tulisi rakentaa nykyisiä etuuksia ja tukielementtejä täydentäväksi, ei korvaavaksi tai päällekkäiseksi tukielementiksi.
- Kriisikorvausmallin onnistumisen näkökulmasta on tärkeää, että korvauksen toimeenpanija on aktiivisesti mukana lainvalmisteluvaiheessa. Tällöin toimeenpanoon liittyvät yksityiskohdat voidaan huomioida jo lainvalmisteluvaiheessa.
- Mahdollisimman automatisoitu ja nopeasti toimeenpantava korvausmalli edellyttää todennäköisimpien tiedon lähteinä toimivien rekisterien tunnistamista etukäteen. Kriisin käynnistyessä ns. perustietopakettiin kuuluvat tiedot tulee olla mahdollisimman pitkälti tunnistettuina, määriteltyinä ja tiedonsiirtotavat valmisteluina.
- Kriisikorvauksen lähtökohtana on ollut toimeenpanon nopeus äkillisessä kriisitilanteessa. Nopeus edellyttää mahdollisimman automaattista maksatusta ja yksinkertaista tukimallia. Nopeuden vaatima harkinnanvaraisten elementtien vähäisyys voi johtaa kuitenkin tuen heikompaan kohdentumiseen. Kriisikorvausten toimeenpano on siten väistämättä tasapainottelua maksatuksen nopeuden ja tukien tarkan kohdentuvuuden välillä. Tätä jännitettä voidaan lieventää tuen etukäteisellä suunnittelulla ennen kriisiaikaa samoin kuin jälkikäteisillä korjausmekanismeilla.
- Mikäli kriisikorvaustoiminto päätetään ottaa käyttöön, tulisi Valtiokonttorin resursoida kriisikorvaustoiminto osaksi jatkuvaa toimintaansa. Kriisikorvaustoimintaan palkattu henkilöstö voidaan huomioida Valtiokonttorin muiden kehittämisresurssien tarpeen arvioinnissa.
- Valtiokonttorin näkemyksen mukaan kriisikorvausmallin käyttöönottoon vaadittavien säädösmuutosten valmistelutyöhön tarvittaisiin optimaalisesti noin kaksi vuotta.

- Korvaustoiminnan palvelumallin yksityiskohdat ja resursointitarpeet tarkentuvat mahdollisessa jatkovalmistelussa.

2. Työryhmän tausta ja tehtävät

Suomessa on jouduttu 2020-luvulla nopealla aikataululla toimeenpanemaan useita kriisitukia, joilla on lievennetty äkillisten toimintaympäristön muutosten seurauksia suomalaisille yrityksille. Korvaukset ovat liittyneet odottamatta puhjenneseen koronapandemiaan sekä Venäjän hyökkäyssodan seurauksiin.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on suositellut (Valtiontalouden tarkastuskertomukset 12/2021) valtiota säilyttämään valmiuden kustannustukityyppisen mekanismin nopeaan käynnistämiseen.

Valtiovarainministeriö asetti 2.3.2023 poikkihallinnollisen työryhmän selvittämään valtion kriisi- ja häiriötilanteen korvaustoiminnon kehittämistä. Työryhmän tehtävänä on ollut tunnistaa ja määritellä skenaariot, joihin valtion kriisi- ja häiriötilanteiden korvaustoiminnassa tulee varautua. Tavoitteena on esittää kriisi- ja häiriötilanteen korvaustoiminnon mallia, joka on lähes täysin automatisoitu ja jolla pystytään vastaamaan yritysten tai kansalaisten nopeaan kriisitilanteen tukitarpeeseen.

Työryhmän tehtävänä on ollut kuvata valtiokokonaisuuden kannalta vaikutuksiltaan kustannustehokkain malli, jolla pystytään kohdentamaan kriisi- ja häiriötilanteiden korvaukset nykytilannetta paremmin. Työryhmän toimikausi päättyi 31.5.2023.

Työryhmän puheenjohtajana toimi valtiovarainministeriön strategia- ja tutkimusjohtaja Olli Kärkkäinen. Työryhmän jäseninä olivat finanssineuvos Jukka Mattila (VM), teollisuusneuvos Mikko Huuskonen (TEM), johtaja Henna Huhtamäki (STM), maatalousneuvos Esa Hiiva (MMM), hallitusneuvos Joni Hiitola (OKM), laskentapäällikkö Veera Mäki (PLM), lainsäädännön kehittämisjohtaja Marjukka Turunen (Kela) sekä toimialajohtaja Liisa Räsänen (Valtiokonttori). Työryhmän operatiivisena tukena oli asiantuntijasihteeristö, jossa jäseninä olivat neuvotteleva virkamies Virpi Mustonen (VM) ja kehityspäällikkö Tuuli Karjalainen (Valtiokonttori).

3. Kriisi- ja häiriötilanteen korvaustoiminnon malli

3.1. Kokemukset viime aikojen kriisitukikorvauksista ja niiden valmistelusta

Työryhmän selvitysten perusteella tiivis yhteistyö toimeenpanijan ja vastuuministeriön kanssa on kriisituen onnistumisen ja nopean toimeenpanon keskeinen edellytys.

Valtiokonttori on onnistunut 2020-luvun kriisitukien toteutuksessa, sillä valmisteluun ja nopeaan toimeenpanoon vaadittava ydintiimi on ollut Valtiokonttorissa jatkuvasti käytettävissä, kriisitukien ollessa 2020-luvun alussa nopeasti toisiaan seuraavia. Mahdollisimman paljon automaatioon pohjaavassa nopeassa kriisikorvausmallissa tulee jo lainvalmisteluvaiheessa varmistaa toimeenpanijan ja sidosryhmien kesken tarvittavien rekisteritietojen saatavuus ja käytettävyys sekä sähköisen asioinnin helppous, jotta tuella saavutetaan haluttu nopea vaikuttavuus.

Mikäli tukien nopea maksatus on kriisitilanteessa prioriteetti, voidaan tätä edistää pitämällä tukimalli mahdollisimman yksinkertaisena. Harkinnanvaraiset elementit pidentävät käsittelyaikaa ja vaativat enemmän resursseja jälkitöille. Toisaalta taas nopeuden vaatima harkinnanvaraisten elementtien vähäisyys voi johtaa tuen

heikompaan kohdentumiseen. Muutoksenhaut työllistävät useita vuosia toimeenpanon jälkeen, mikäli harkinnanvaraisia elementtejä on paljon. Tämä vaikuttaa tuen käsittelyn kustannuksiin.

Kriisikorvauksen lähtökohtana on ollut toimeenpanon nopeus äkillisessä kriisitilanteessa. Nopeus edellyttää mahdollisimman automaattista maksatusta ja yksinkertaista tukimallia. Nopeuden vaatima harkinnanvaraisten elementtien vähäisyys tai käytettyjen rekisteritietojen puutteellisuus saattavat johtaa tuen heikompaan kohdentumiseen, jonka vuoksi osa kohderyhmästä voi jäädä väliinputoajiksi tai korvaukset voivat kohdentua osin kotitalouksille tai yrityksille, jotka eivät välttämättä tukea tarvitsisi. Tukien heikompi kohdentuminen osaltaan kasvattaa kustannuksia.

Työryhmän tehtävänä on tunnistaa mahdollisimman kustannustehokas kriisi- ja häiriötilanteen korvausmalli. Tästä syystä työryhmä suosittelee, että kriisikorvausmalli rajataan pitkälti automaattisesti ratkaistavissa oleviin korvauksiin, joissa harkinnanvaraisuus pidetään minimissä.

Työryhmä korostaa, että kotitalouksien ja yritysten tukemiseen on jo olemassa olevia tukimekanismeja myös kriisitilanteita varten muun muassa Kelan kautta maksettavan sosiaaliturvan sekä Business Finlandin ja Ruokaviraston/ELY-keskusten myöntämien yritystukien osalta. Poikkeuksellisiin kriisitilanteisiin tarkoitettu uusi kriisikorvausmalli tulisi rakentaa nykyisiä etuuksia ja tukielementtejä täydentäväksi, ei korvaavaksi tai päällekkäiseksi, tukielementiksi. Kriisikorvausmalli ei myöskään korvaisi nykyisten toimijoiden etuus- tai tukimaksatuksia, vaan nykyiset toimijat jatkaisivat toimivaltaansa kuuluvien tukien ja etuuksien maksamista kuten nykyisin.

3.2. Skenaariot, joissa kriisikorvausmallia voitaisiin hyödyntää

Työryhmä tunnisti Kansallisen uhkariskiarvion 2023, Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2017 -periaatepäätöksen ja viimeaikaisten kriisien kokemusten perusteella skenaarioita, joissa uusi nykyisiä etuus- ja tukimuotoja täydentävä kriisikorvausmalli voitaisiin ottaa käyttöön.

Työryhmä esittää, että kriisikorvausten käyttöönoton edellytyksenä on laaja, äkillinen ja määräaikainen yhteiskunnallinen kriisi, johon kansalaiset ja yritykset eivät ole voineet etukäteen varautua. Kriisikorvauksilla on tarkoitus lieventää taloudellisia vaikutuksia valmiuslain aikaisissa poikkeusoloissa tai vastaavassa häiriötilanteessa, joka vakavasti vaarantaa väestön tai talouselämän toimintaa. Tavoitteena on hyödyntää automaatiota laajan tuensaajajoukon tukemiseen poikkeuksellisessa ja yllättävässä kriisitilanteessa. Kriisikorvauksen toimeenpanoa nopeuttaa selkeä valtioneuvoston prosessi, jolla poikkeuksellinen ja yllättävä kriisitilanne tunnistetaan.

Kriisien tarkka ennalta tunnistaminen on vaikeaa, sillä kriisikorvaukset ovat tarkoitettu tilanteisiin, joita on vaikea ennakoida. Yritysten tai yksilöiden toimintavapauksien rajoittaminen ennalta arvaamattoman kriisitilanteen johdosta kuuluisi esimerkinomaisesti ehdotettavan kriisikorvausjärjestelmän piiriin.

Työryhmän tunnistamia mahdollisia kriisikorvauksen kohteita voivat olla esimerkiksi:

- Yrityksille maksettavat kustannustuet ja kotitalouksille maksettavat kriisikorvaukset (esimerkiksi pandemian, äärimmäisten sääilmiöiden, kemiallisen laskeuman, ym. aiheutuvan äkillisen kriisin johdosta).
- Yrityksille maksettavat sulkemiskorvaukset, mikäli yritysten toimintaa rajoitetaan esimerkiksi tartuntatauti-, valmius-, tai muun verrattavan lain vuoksi (esimerkiksi pandemian, äärimmäisten sääilmiöiden, kemiallisen laskeuman, ym. johdosta).

- Yleisötilaisuuksien järjestäjille myönnettävät ”tapahtumatakuut” tilanteessa, jossa yhteiskunta toivoo tilaisuuksien järjestäjien jatkavan toiminnan valmistelua yhteiskunnallisten rajoitusten pelosta huolimatta (esimerkiksi pandemiaan liittyvän tartuntatautilain rajoitusten tilanteessa).
- Energiatuki äärimmäisen hinnannousun tilanteessa.

4. Kriisikorvaustoiminnan valmiusmallin kuvaus

4.1. Säädösvalmistelun toteutusprosessi

Kriisikorvausmallin onnistumisen näkökulmasta on tärkeää, että korvauksen toimeenpanija on aktiivisesti mukana lainvalmisteluvaiheessa. Tällöin toimeenpanoon liittyvät yksityiskohdat voidaan huomioida jo lainvalmisteluvaiheessa.

Tilanteessa, jossa tavoitteena on saada tukia nopeasti maksatukseen, on tärkeää huomioida sekä palvelutuotannon että digitaalisen palvelumuotoilun näkökulmat. Data-analytiikalla voidaan tarkentaa arvioita tuen kohdentumisesta. Näin voidaan tukea tuen nopeaa ja asiakaslähtöistä toteutusta, oikeaa kohdentumista, budjetoitua ja resursoitua. Sidosryhmäyhteistyö ja viestinnän suunnittelu tuen alkuvaiheista lähtien ovat myös merkittävät tekijät onnistumisessa. Järjestelmäkehityksen tulee kulkea rinta rinnan muun valmistelutyön kanssa ja tarvittavien rekisteritietojen saatavuus ja käytettävyys sekä sähköisen asioinnin helppous tulee varmistaa jo lainsäädäntöä valmistellessa.

Tukimallin riittävä yksinkertaisuus on tärkeää, mikäli tukien nopea maksatus on kriisitilanteessa prioriteetti. On kuitenkin syytä muistaa, että nopeuden vaatima harkinnanvaraisten elementtien vähäisyys voi johtaa tuen heikompaan kohdentumiseen. Selkeä tukimalli on mahdollista viestiä asiakkaille ymmärrettävästi. Tällöin asiakasodotukset ja saatu tuki kohtaavat toisensa paremmin. Tällä voi olla tavanomaista suurempi merkitys kriisitilanteissa, joissa asiakkaiden maksukyky on vaarantunut.

Harkinnanvaraiset elementit pidentävät käsittelyaikaa, mutta parantavat tuen kohdentumista. Muutoksenhaut työllistävät useita vuosia toimeenpanon jälkeen, mikäli harkinnanvaraisia elementtejä on paljon. Tämä vaikuttaa merkittävästi tuen käsittelyn resursointitarpeeseen ja kustannuksiin. Toisaalta taas heikosti kohdentuva tuki voi kasvattaa tuen kustannuksia, jos tukea maksetaan kotitalouksille tai yrityksille, jotka eivät tukea tarvitsisi.

Työryhmä suosittelee lainsäädännön perusrunkojen valmistelua ennalta tunnistettuja kriisitilanteita varten. Perusrunko nopeuttaisi toimeenpanon käynnistämistä, mutta vastaisi osaltaan myös haasteisiin, jotka liittyvät jälkikäteen työn määrään harkinnanvaraisuuden näkökulmasta.

EU-sääntely ja EU:n tukipuitteet tulee huomioida kaikissa kriisitilanteissa. EU-komission luvan saamista voisi nopeuttaa, mikäli käytössä olisi tietty tukimalli ”perusrunko”, joka olisi komissiossa jo aiemmin läpikäyty.

Työryhmä toteaa, että koronatukien osalta tiedottaminen siitä, miten valtio tukee eri toimijoita, oli joissain tilanteissa hankalaa päätöksentekoprosessien kestäessä. Ennalta valmistellut kriisikorvausmallit voisivat nopeuttaa päätöksentekoa ja yrityksissä voitaisiin välttyä esimerkiksi turhilta nopeilta irtisanomisilta, jos mahdollisimman pian kriisin alettua olisi tiedossa malli, jolla yrityksiä kriisin aikana tuetaan.

Kriisikorvauksen käyttö on aina poliittinen valinta ja tulee väistämättä edellyttämään aina hallituksen esitystä kriisikorvauslaiksi. Mikäli uusi kriisikorvausmalli halutaan ottaa käyttöön, tulisi lähivuosina valmistella lainsäädäntötyötä helpottava perusrunko muutamiin ennalta tunnistettuihin kriisikorvaustilanteisiin.

4.2. Korvaustoiminnan palvelumalli ja tietojärjestelmä

Työryhmä esittää, että Valtiokonttori on valmiudessa tiiviin yhteistyön käynnistämiseen vastuuministeriön sekä valtiovarainministeriön kanssa välittömästi, mikäli yhteiskunnassa käynnistyy ennakoimaton kriisitilanne.

Valtiokonttori osallistuisi kriisipalvelun suunnitteluun alusta alkaen. Näin varmistettaisiin lainvalmistelun, järjestelmäkehityksen ja palvelutuotannon yhteistyö, jonka on työryhmässä todettu olevan edellytys kriisiajan korvausten onnistuneelle toimeenpanolle.

Mikäli kriisituen valmistelusta ja toteutuksesta päätetään, Valtiokonttori toteuttaa palvelun käynnistysvaiheessa tarvittavat palvelutiimien erilliset rekrytoinnit, avaa asiakaspalvelukanavat ja tekee tiivistä yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa.

Korvausten toimeenpanossa Valtiokonttori hyödyntää käytössään olevaa korvauskäsittelyjärjestelmää.¹ Mikäli kriisikorvausmallista tulee osa Valtiokonttorin jatkuvaa toimintaa, Valtiokonttori sitoutuu varmistamaan järjestelmän nopean käyttöönottovalmiuden ylläpitämällä tarvittavat rajapinnat ja digitaaliset tuoterungot osana korvausjärjestelmää. Kyseessä ei ole yksi yhtenäinen järjestelmä vaan kokonaisuus, joka koostuu erilaisista – myös eri virastojen omistamista – teknologioista ja tietolähteistä. Toimiva järjestelmäkokonaisuus on edellytys nopeiden kriisitukien toimeenpanolle.

Mikäli kriisikorvaustoiminnasta tulee osa Valtiokonttorin jatkuvaa toimintaa, kriisikorvausmallin henkilöstö valmistelee toimintamallit ja järjestelmät toiminnon rakentamisvaiheessa. Ylläpitovaiheeseen ei varata erillistä henkilöstöä liiketoiminnan palvelutuotannon tehtäviin, vaan kriisin alkaessa uutta palvelua käynnistää Valtiokonttorin jatkuvissa palveluissa työskentelevä ydinhenkilöstö oman työnsä ohessa. Ylityökorvaukset ja tarvittavien lisäresurssien rekrytointi hoidetaan erikseen budjetoitavan määrärahan turvin.

Kriisikorvausmallissa hyödynnettävän korvausjärjestelmän vaatima jatkuva ylläpito ja kehittäminen edellyttävät jatkuvaa erillistä resursointia toiminnon mahdollistamiseksi. Tämä resursointi voidaan huomioida Valtiokonttorin muiden kehittämisresurssien tarpeen arvioinnissa, mikäli kun kriisikorvausjärjestelmän vaatima ylläpito tukee muuta Valtiokonttorin järjestelmien kehittämistä.

Korvaustoiminnan palvelumallin yksityiskohdat tarkentuvat mahdollisessa jatkovalmistelussa.

4.3. Korvaustoiminnan edellyttämät perusrekisterien ja muiden tietolähteiden tiedot

Työryhmä toteaa, että mahdollisimman automatisoitu ja nopeasti toimeenpantava korvausmalli edellyttää todennäköisimpien tiedon lähteinä toimivien rekisterien tunnistamista etukäteen. Kriisin käynnistyessä ns. perustietopakettiin kuuluvat tiedot tulee olla mahdollisimman pitkälti tunnistettuina, määriteltyinä ja tiedonsiirtotavat valmisteluina.

¹ Kriisikorvausmallin jatkovalmistelussa tulisi valmistautua myös tilanteisiin, joissa tietoliikenneyhteyksiin tai maksujärjestelmiin kohdistuisi häiriöitä.

Työryhmä myös tunnistaa, että kaikkia rekistereitä tai tietoaaineistoja, joiden osalta tietoa tullaan erilaisten kriisien yhteydessä tarvitsemaan, ei voida tunnistaa etukäteen. Uusia tietolähteitä varten on tarpeen valmistella keskeisten viranomaisten välillä etukäteen prosessi, jonka mukaisesti uudet rekisterit tai tietoaaineistot saadaan hyödynnettäviksi nopealla aikataululla. Alla olevassa taulukossa on kuvattu työryhmän tunnistamia tietolähteitä. Näiden lisäksi jatkovalmistelussa tulee tarkastella myös muita, taulukon tietoja täydentäviä rekisteritietoja ja tietolähteitä.

Taulukko 1. Ennalta tunnistetut ns. perusrekisterit.

Korvaustyyppi	Rekisteri tai tietokokonaisuus	Esimerkki käytötapauksesta
Yritys	Verottajan yritystiedot (Verohallinto)	Liikevaihdon muutoksen, ALV-ilmoitusten, myönnön esteiden, tilitietojen jne. tarkastelu tuen laskemiseksi ja myöntämiseksi
	YTJ (PRH)	Yritysten perustiedot
	Konsernirekisteri, toimipaikkarekisteri, mahdollisesti muut aineistot (Tilastokeskus)	Korvausten laskeminen konsernikohtaisesti
		Rajoitusten huomiointi toimipaikkakohtaisesti
	Yritystukirekisteri (TEM)	Yritykselle myönnettyjen tukien yhteensovitus
	Tulorekisteri (Verohallinto)	Tietoja maksetuista palkoista
Henkilö	Tulorekisteri (Verohallinto)	Tulotietojen tarkastelu hakijoiden tukikelpoisuuden määrittämiseksi
	Väestötietojärjestelmä (DVV)	Perhesuhdetietojen tai osoitetietojen tarkastelu hakijoiden tukikelpoisuuden määrittämiseksi

Taulukko 2. Ennalta tunnistetut muut rekisterit, joita voidaan kriisikohtaisesti tarvita.

Korvaustyyppi	Rekisteri tai tietokokonaisuus
Yritys	Datahub (Fingrid)
	Ajoneuvorekisteri (Trafi)
	Kiinteistön verotusarvo (Verohallinto)
	Tilinpäätösdata (PRH)
	Maataloustukien saajat/ tilatiedot (Ruokavirasto)
Henkilö	Kiinteistötietojärjestelmä (Maanmittauslaitos)
	Huoneistotietojärjestelmä (Maanmittauslaitos)
	Kuolinpesän tilitiedot (Verohallinto)

Korvaustyyppi	Rekisteri tai tietokokonaisuus
	Kuolintodistukset (Tilastokeskus)

4.4. Arvio toiminnan edellyttämistä resursseista

Työryhmä esittää, että mikäli kriisikorvaustoiminto päätetään ottaa käyttöön, tulisi Valtiokonttorin resursoida kriisikorvaustoiminto osaksi jatkuvaa toimintaansa. Palvelun rakentamisvaiheessa tehtävään nimetyt resurssit valmistelevat toiminnon käynnistämisen edellyttämät prosessit ja toimintamallit valmiiksi, sekä kehittävät ja ylläpitävät tarvittavat tietojärjestelmät uuden kriisikorvauspalvelun käynnistämistä ajatellen niin pitkälle kuin teknisesti on mahdollista. Ylläpitovaiheessa Valtiokonttori tarvitsee erilliset resurssit ylläpitämään tarvittavat tietojärjestelmät ja tiedonsiirtovalmiuden. Kriisikorvaustoimintaan palkattu henkilöstö voidaan huomioida Valtiokonttorin muiden kehittämisresurssien tarpeen arvioinnissa, sikäli kun kriisikorvausjärjestelmän vaatima ylläpito tukee muuta Valtiokonttorin järjestelmien kehittämistä.

Ylläpitovaiheeseen ei varata erillistä henkilöstöä liiketoiminnan palvelutuotannon tehtäviin, vaan kriisin alkessa uutta palvelua käynnistää Valtiokonttorin jatkuvissa palveluissa työskentelevä ydinhenkilöstö oman työnsä ohessa. Ylityökorvaukset ja tarvittavien lisäresurssien rekrytointi hoidetaan erikseen budjetoitavan määrärahan turvin.

Kriisin käynnistyessä resursointia vahvistetaan kyseisen korvauspalvelun edellyttämällä tavalla ja tehdään tarvittavat lisärekrytoinnit asiakaspalvelua ja korvausten käsittelyä varten. Nämä kustannukset arvioidaan erikseen tarvittavan erillisen säädösvalmistelun yhteydessä. Lisäksi kriisitilanteessa resursseja voidaan irrottaa muista vähemmän kiireellisistä tehtävistä.

Valtiokonttorin arvio tarvittavista resursseista on esitetty alla. Resursointitarpeet tarkentuvat mahdollisessa jatkovalmistelussa.

Taulukko 3. Valtiokonttorin resurssilaskelma.

Tehtäväkokonaisuus	Valmiustoi- minnon rakentaminen vuonna 2024- 2025, €	Valmiustoi- minnon ra- kentaminen vuonna 2024- 2025, HTV	Toiminnon jatkuva ylläpito vuositasolla 2026 ->, €	Toiminnon jatkuva ylläpito vuositasolla 2026 ->, HTV
Liiketoiminnan palvelutuotannon ydintiimi Valtiokonttorissa	700 000	9	0	0
Teknologian kehittämiseen/ylläpitoon ja tiedonsiirron valmisteluun liittyvät tehtävät Valtiokonttorissa	652 000	7,7	420 000	5

Tehtäväkokonaisuus	Valmiustoi- minnon rakentaminen vuonna 2024- 2025, €	Valmiustoi- minnon ra- kentaminen vuonna 2024- 2025, HTV	Toiminnon jatkuva ylläpito vuositason 2026 ->, €	Toiminnon jatkuva ylläpito vuositason 2026 ->, HTV
Toimittajakumppanilta tarvittavat ydinresurssit	1 590 000	9	1 100 000	6
Kumppanivirastoille maksettavat korvauk- set tiedonsiirron val- mistelusta	200 000	-	150 000	-
Yhteensä	3 142 000	25,7	1 670 000	11

4.5. Kriisikorvaustoiminnan valmiusmallin edellyttämät säädös- ja lainmuutostarpeet

Kriisikorvaustoiminnan valmiusmallin edellyttämät säädöstarpeet voi jaotella kolmeen osaan: ennalta valmistettavaan sääntelyyn, kriisitilanteissa hyödynnettäviin säädöskehyksiin sekä kutakin kriisikorvausta koskevaan uuteen, tapauskohtaiseen sääntelyyn.

Ennalta valmisteltaviksi säädösmuutoksiksi työryhmä tunnisti Valtiokonttoria koskevan lain (305/1991) muuttamisen niin, että kriisikorvauksia koskevat toimeenpanon tehtävät mainittaisiin Valtiokonttorin tehtäviä käsittelevässä lain 2 §:ssä. Tässä yhteydessä olisi hyvä selvittää tarve viittauksiin valtionavustuslain (688/2001) soveltamiseen kriisikorvauksia koskevassa toiminnassa. Esimerkiksi valtionavustuslain 31 §:n mukainen oikeus tietojensaantiin muilta viranomaisilta tulisi ulottaa kriisikorvauksiin. Valtionavustuslain viittaussäännöksiä ohella työryhmä on tunnistanut tarpeen säätää kriisikorvausten toimeenpanon edellyttämistä keskeisistä tiedonsaantioikeuksista myös erikseen. Tavoitteena olisi varmentaa kriisikorvausten tehokkaan toimeenpanon edellyttämä massaluonteinen ja jatkuva tiedonsiirto viranomaisten välillä. Näitä koskevat säädökset olisi hyvä lisätä lakiin Valtiokonttorista. Hyvänä pohjana toimisi kustannustukilakiin (508/2020) kirjatut tiedonsaantioikeudet, joita täydennettäisiin tietyillä perusrekisteritiedoilla. Lisäksi on syytä selvittää, miten esimerkiksi lakia tulotietojärjestelmästä (53/2018) tulee tarkentaa, jotta myös kriisikorvauksissa voidaan hyödyntää tulorekisterijärjestelmän tietoja. Tiedonsaantioikeuksissa tulee muistaa huomioida myös kahdensuuntainen tiedon toimittaminen tietyille viranomaisille maksettujen tukien osalta.

Alustavina säädöskehysinä hyödynnettäisiin esimerkiksi koronapandemian ja Ukrainan sotatilanteesta johtuvan energiakriisin aikana laadittuja kustannustuki-, sulkemiskorvaus- ja tapahtumatakuu säädöksiä. Säädöskehukset tulisi laatia yleisluonteisiksi, joiden päälle olisi kriisitilanteessa vähäisin muokkauksin mahdollista rakentaa lopullinen kriisikorvauksen toimeenpanon edellyttämä sääntely. Alustavien säädöskehysten osalta työryhmä esittää, että näiden avulla EU-komission kanssa voitaisiin käydä alustava keskustelu. Tämä voisi nopeuttaa korvauksen maksua edellyttävää EU-komission lupakäsittelyä (notifikaatio) kriisitilanteessa.

Tarvittavaa uutta sääntelyä ei voida tehdä ennakolta täysin valmiiksi. Kunkin kriisitilanteen edellyttämät spesifit tarpeet on mahdollista kirjata säädöspohjaan vasta kunkin kriisin erityispiirteet huomioon ottaen, samoin lopulliset tiedonsaantioikeudet tulee täsmentää kyseisen kriisin tarpeisiin. Useimmissa tilanteissa Ahvenanmaa

hoitaa omat tukensa Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaisesti itsenäisesti, mutta esimerkiksi laajavaikutteisen pandemian tai sotilaallisen konfliktin aikana maksettavat korvaukset saattaisivat kuitenkin koskea myös Ahvenmaata.

Valtiovarainministeriö vastaa Valtionkonttorilain säädösvalmisteluprosessista, joka on parasta aikaa meneillään. Valtiokonttorin näkemyksen mukaan muiden säädösmuutoksien valmistelutyöhön tarvittaisiin noin kaksi vuotta. Säädösvalmistelun osalta suurin työ käsittää tarvittavien tiedonsaantioikeuksien tunnistamisen sekä tiedonsaantioikeuksia koskevien säädösten valmistelun ja/tai olemassa olevien säädösten muuttamisen. Tarvittaessa yllättävän kriisin vaatiessa yksittäisiä kriisikorvauksia koskeva säädösvalmistelu voi onnistua myös nopeammin.